FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Finanssivalvonta

1.2.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö U 91/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta pikamaksamisen käyttöönoton edistämiseksi (pikamaksamisasetus).

Finanssivalvonnan lausunto komission ehdotuksesta pikamaksamisen käyttöönoton edistämiseksi

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Finanssivalvonnalta lausuntoa U 91/2022 vp komission ehdotuksesta pikamaksamisen käyttöönoton edistämiseksi.

Finanssivalvonta kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Asetusehdotuksen tavoitteena on edistää pikamaksamisen käyttöönottoa Euroopan Unionissa velvoittamalla maksupalveluntarjoajat lähettämään ja vastaanottamaan euromääräisiä pikamaksuja samalla hinnalla kuin tilisiirrot, tarjoamaan maksajalle saajan nimen ja maksutilitunnisteen (IBAN tilinumero) vertailupalvelua sekä tarkistamaan, että maksupalveluntarjoajan asiakkaiden joukossa ei ole Euroopan Unionin pakotelistoilla olevia henkilöitä tai yhteisöjä.

Finanssivalvonta kannattaa komission tavoitetta edistää pikamaksamisen yleistymistä. Pikamaksamisen hyödyt ovat selvät sekä asiakkaille että koko yhteiskunnalle.

Finanssivalvonta kiinnittää komission ehdotuksessa huomiota seuraaviin seikkoihin:

Ehdotuksella pyritään varmistamaan kohtuuhintaiset ja turvalliset pikamaksut. Huomiota tulisi kiinnittää myös siihen, että pikamaksujen myötä rikollisella tavalla hankittujen varojen takaisinsaanti vaikeutuu. Rikolliset pyrkivät siirtämään maksuvälinepetoksella tai muulla rikoksella saadut varat, usein välikäsiä käyttäen, mahdollisimman nopeasti pankkien ja viranomaisten ulottumattomiin. Tällä hetkellä varojen takaisinsaamista on helpottanut se, että varojen siirrossa on voinut kestää suunniteltua pidempi aika.

Esityksessä uutena asiana on velvoite tarjota maksupalvelun käyttäjille vertailupalvelu, joka tarkistaa, että maksunsaajan tilinumero vastaa maksunsaajan nimeä. Tämän palvelun tuominen maksupalveluiden käyttäjille edellyttää, että palvelusta laaditaan toimialan yhteisesti hyväksymät säännöt ja standardit. Tässä yhteydessä on myös selvitettävä mahdolliset kansalliset liittymäpinnat pankkisalaisuuteen ja tietosuojakäytänteisiin. Lisäksi tulisi selvittää, tarjoaako vertailupalvelu

mahdollisuuden henkilötietojen kalasteluun ja arvioida tarve asettaa maksutilin haltijalle oikeus kieltää tili- ja nimitiedon tarkistaminen.

Komission esityksessä ehdotetaan uuden 5 d artiklan lisäämistä pikamaksuasetukseen, joka kieltäisi pikamaksujen pakotemonitoroinnin. Ehdotetulla kiellolla pyritään varmistamaan, että pikamaksuihin liittyvä 10 sekunnin käsittelyaika on mahdollista saavuttaa. Kielto tulisi koskemaan vain pikamaksuja. Artikla 5 d velvoittaisi maksupalveluntarjoajia kuitenkin monitoroimaan oma asiakanta vähintään kerran päivässä pakotelistoja vasten, jotta pakotteiden kohteena olevat tahot havaitaan ja varat jäädytetään. Finanssivalvonta pitää ehdotettua pikamaksujen pakotemonitoroinnin kieltämistä ongelmallisena, sillä komission esitys ei ota huomioon jäsenmaiden kansallisia jäädytyslistoja, joita unionin muut jäsenmaat eivät ole velvoitettuja noudattamaan. Näin ollen pikamaksujen pakotemonitoroinnin kieltäminen voisi synnyttää tilanteen, joka mahdollistaisi varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) perusteella tehtyjen jäädytyspäätösten kiertämisen. Esimerkiksi avaamalla pankkitilin toisessa EU-maassa ja suorittamalla tilisiirrot pikamaksuina, suomalaisten jäädytyspäätösten kohteena olevat tahot pystyisivät välttämään heihin kohdistuvat varojen jäädyttämisen toimenpiteet.

Finanssivalvonnan arvion mukaan, komission ehdotus todennäköisesti vaatisi myös päivityksiä kansalliseen jäädytyslakiin (Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013)), joka käytännössä edellyttää maksujen monitorointia kansallista jäädytysluetteloa vastaan. Hallituksen esityksessä 61/2012 todetaan jäädytyslain 6. pykälän (Kielto siirtää tai muuntaa varoja) osalta, että esimerkiksi rahoituslaitosten olisi kieltäydyttävä välittämästä varainsiirtoja, joiden osapuolena on jäädytyspäätöksen kohteena oleva taho, mikä on ristiriidassa komission ehdotuksen kanssa.

Tulee myös huomata, että EU:n jäsenmaiden välillä on vaihtelua niin pakoteasetusten tulkinnassa, pakotteiden valvonnassa kuin pakotteiden rikkomisesta määrättävistä rangaistuksista, jolloin vain asiakaskannan monitorointiin turvautuva järjestelmä ei olisi riittävä keino havaita ja estää pakotteiden vastainen toiminta. Finanssivalvonnan arvion mukaan, pikamaksujen monitoroinnin kieltäminen voi tehdä pikasiirrot haavoittuvaiseksi pakoterikkomuksille, mikäli samaan aikaan ei tehdä laajempaa harmonisointia jäsenmaissa EU-pakotteiden toimeenpanon ja valvonnan suhteen.

Komissio ehdottaa lisäksi, että maksupalveluntarjoajalle tulisi velvollisuus hyvittää maksun toiselle osapuolelle ne taloudelliset vahingot, joita se on aiheuttanut vastapuolelle laiminlyömällä oman asiakaskannan pakotemonitorointiin liittyvät velvoitteet. Ehdotus jättää kuitenkin huomioitta tilanteet, jossa taloudellisen vahingon lisäksi maksupalveluntarjoaja joutuu rikosoikeudelliseen vastuuseen pakoterikkomuksista.

Lopuksi

Finanssivalvonta kannattaa komission tavoitetta edistää pikamaksamisen yleistymistä. Samassa yhteydessä tulisi kuitenkin huomioida pikamaksamiseen liittyvät riskit, jotka erityisesti liittyvät Euroopan unionin asettamiin talouspakotteisiin ja toisaalta jäsenmaiden kansallisiin pakoteohjelmiin. Pakoteriskien hallintaan keskeisenä osana kuuluu maksujen pakotemonitorointi. Tätä hallintakeinoa ei tulisi Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan kieltää, edes pikamaksujen osalta.

FINANSSIVALVONTA

Samu Kurri
Osastopäällikkö

Anssi Leisio
Riskiasiantuntija